

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

วิชาภูมิสถาปัตย์

บทเรียนการสอนวิชาชุดक्रमมูลทางไปรษณีย์

ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

คณะอาจารย์

๑. นายชวน อังสุละโยธิน
๒. นางสาวสุนา คำทอง
๓. นางสาวชิตชม กาญจนโชติ

บทเรียนการล่อนวิชาชุดक्रमลทางไปรษณีย์

ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

บทเรียนที่ ๒๑

ประวัติศาสตร์ไทย

บทที่ ๔

ตั้งกรุงสุโขทัย

ชนชาติในดินแดนสุวรรณภูมิอันเป็นที่ตั้งประเทศไทยปัจจุบัน

ชาติที่ใหญ่และโบราณกว่าชาติใด ๆ บรรดาที่เข้ามาตั้งภูมิดำเนาในดินแดนสุวรรณภูมิเฉพาะที่อยู่ในประเทศไทยปัจจุบันนี้ ได้แก่ชาติละว้า ชาติละว้าเป็นเจ้าของดินแดนภาคกลางของสุวรรณภูมิมาก่อนเขมรและไทย ว่าตามหลักความเป็นจริง ละว้าเป็นชาติที่เจริญมีระเบียบการปกครองเรียบร้อยมาก่อนหน้าเขมรและจามปาเดี่ยอีก ก่อนที่เขมรจะได้เป็นใหญ่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยานั้น ชาติละว้าได้แยกกันอยู่ ๓ อาณาจักร คือ

๑) อาณาจักรทวารวดี อยู่ในบริเวณอันเป็นที่ตั้งจังหวัดพระนคร ยุธยา นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี เป็นต้น มีเมืองสำคัญอยู่ ๓ เมือง คือ

ก. เมืองนครปฐมเป็นราชธานี

ข. เมืองสระบัว มาเปลี่ยนนามเป็นดงพุมเย็นเมื่อเขมรเข้ามาปกครอง

ค. เมืองสยาม มาเปลี่ยนเป็นสุโขทัย เมื่อไทยเข้ามาปกครอง และนามว่า
สยามมาคงกลายเป็นชื่อประเทศไป

๒) อาณาจักรยางหรือโยนก อยู่ในดินแดนชั้นบนที่จังหวัดเชียงใหม่
ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน เชียงราย เชียงใหม่ ตลอดจนเมืองดอย เชน ตอนเหนือ
แม่น้ำโขง เป็นต้น มีเมืองเงินยาง (ริมแม่น้ำโขงข้างเมืองแสน) เป็นราชธานี แม่น้ำ
สายหนึ่งในเขตนี้ซึ่งเคยมีชื่อว่าแม่น้ำสายน้อย เดิมชื่อว่า ลำน้ำดงว่า

๓) อาณาจักรโคตรบูรหรือนครพนม (จีนเรียกว่า ฟูนัน) อยู่ในท้อง
ที่ซึ่งเป็นบริเวณที่ราบสูง จังหวัดนครราชสีมาในเวลานี้ มีเมืองนครพนมเป็นราชธานี

ในบรรดาอาณาจักรเหล่านี้ปรากฏว่าโคตรบูรมีความเจริญที่สุด เพราะโคตร
บูรได้รับอารยธรรมไปจากอินเดีย เนื่องจากพระพุทธเจ้าส่งภิกษุมาทูลทูลให้เข้าไป
ในเขตโคตรบูร พระเจ้ากรุงจีนส่งทูตเข้ามาทำไมตรีกับโคตรบูร ๆ ส่งคนไปสอนพระพุทธ
ศาสนา จีนได้รับภิกษุอันิกายหินยานไปจากอาณาจักรโคตรบูร

ชาติที่มาจากทางลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ในสมัยที่พนมหรือฟูนัน (ชอมโบราณ) มีอำนาจได้แผ่อาณาเขตกว้างขวาง
ไปจนถึงแหลมมลายู พม่า และแดนดงว่าลุ่มแม่น้ำโขง ค่อยมาอาณาจักรฟูนันแตกทำลาย
ไปโดยเขมรจนละมีอำนาจแทนที่

ทางลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีชนกลุ่มประกาศตนเป็นอิสระ ตั้งอาณาจักรทวารวดี
ขึ้นและรุ่งเรืองอยู่พลพรรคราชา ๆ พุทธศักราช ๖๐๐ ครั้นถึงพุทธศักราช ๙๕๐ ก็เริ่ม
ย่นลง แต่ยังคงดำรงอิสรภาพต่อมาจน พ.ศ. ๙๕๖ จึงตกไปอยู่กับเขมร เป็นสมัยที่เขมร

มีอำนาจมาก เริ่มขยายเขตแดนมายังลุ่มน้ำเจ้าพระยาอีกครั้งหนึ่ง ในกลางพุทธศักราช
ที่ ๓๖ จนถึงปลายพุทธศักราชที่ ๓๘ เป็นเวลา ๒๕๐ ปีเศษ

ในสมัยที่ไทยมีอำนาจอยู่ในแคว้นล้านเจ้านั้น ขอมมีอำนาจสูงสุดอยู่ทางภาคใต้
ตลอดถึงฟากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อาณาจักรขอมแบ่งออกเป็น ๘ แคว้นคือ แคว้น
นครหลวง (ขอม) แคว้นระเลียง (สุโขทัย) แคว้นละโว้ (ลพบุรี) แคว้นสุพรรณภูมิ
(อุททอง) แคว้นหริภุญชัย แคว้นฉะริธรรมราช (นครศรีธรรมราช) แคว้นจำปาศคร
(จาม) ท่อมาชาติพม่าผู้ครองดินแดนพม่าปัจจุบัน ตั้งเมืองพุกามเป็นราชธานีมาจนถึง
ปี ๑๕๕๘ มีมหाराชของพม่าพระองค์หนึ่งคือพระอินโรชาหรือฮุนจู นามเดิมว่า มังข่อ
พระเจ้าแผ่นดินพม่าพระองค์นั้นเริ่มทำสงครามขยายเขตแดนลงมาทางใต้ปราบเมืองสระแก้ว
ของมอญได้ตลอดไปจนคาบสมุทรอินเดียนั้น ในยุคนั้นขอมในราชวงศ์วรมันน้อยขึ้นลง พร้อม
กันกับอำนาจจีนในราชวงศ์ถังและอำนาจไทยในราชวงศ์หนองแอ็กขึ้นลงด้วย ดังนั้นเมื่อ
พระเจ้าฮุนจูยกพลยกแฉ่งยากรเข้ามา ก็ปราบได้อาณาจักรโยนกจนถึงอาณาจักรทวารวดี
ไปถึงลุ่มน้ำเจ้าพระยาภาคใต้ สมัยนั้นอาณาจักรทวารวดีเจริญรุ่งเรืองและมีนครปฐม
เป็นราชธานี พระเจ้าฮุนจูทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่เลื่อมใสในพุทธศาสนามาแต่ศักราช
ที่ ๔ แล้ว จึงกวาดคัชนทรวัดมณฑลผู้คนไปตั้งเมือง เขาแบบก่อสร้างไปตั้งสร้างทำไว้ที่
พุกามด้วย พระเจ้าฮุนจูยังได้แผ่อาณาภาพไปทางเหนือถึงแคว้นล้านเจ้าซึ่งเวลานั้นกำลัง
เสื่อมเพราะเป็นประเทศราชของจีน ล้านเจ้านั้นยอมอ่อนน้อมต่อพระเจ้าฮุนจู ระหว่าง
ศักราชที่ ๓๖ เป็น สมัยที่มี การ เปลี่ยนแปลง อย่างใหญ่ หลวงไฉนดินแดน สุพรรณภูมิ
ชาติละโว้ ขอม มอญ ขึ้นเป็นเจ้าของท้องถิ่นที่เดิมต่างหมดอำนาจไปตาม ๆ กัน ในชั้นเดิม
ชาติขอมแผ่อำนาจเข้ามาเป็นเจ้าเป็นใหญ่อยู่ในแคว้นละโว้ ครั้นขอมเสื่อมลงชาติพม่า
ซึ่งรวบรัดเอาแคว้นมอญเข้าไว้ได้ ก็ชิงอำนาจขอมเข้าปกครองละโว้ต่อมา เป็นอันว่า
ในยุคนั้นละโว้กับมอญหมดอำนาจไปยังเหลือขอมอีกชาติเดียวที่ยังมีอำนาจแต่ก็ทรุดโทรมมาก
แล้ว พระเจ้าฮุนจูทำดาญอำนาจขอมในแคว้นละโว้ตลอดถึงฟากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และ
มีอำนาจอยู่พักหนึ่งถึง พ.ศ. ๑๕๖๕ ก็ทวักศ แต่มีอำนาจพม่าพม่าก็จางหายไป

ในระหว่างพวกไทยในน้ำนเจ้า และโยนกนครพากันอพยพครอบครัวข้ามแม่น้ำ
ลงมาอยู่ในแคว้นสุวรรณภูมิมากต่อมา เพราะฉะนั้นเมื่อพระเจ้าอนุรุทธเจ้าเข้ามา
ปกครองดินแดนในลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงมีชนชาติไทยอยู่ในท้องถิ่นเป็นจำนวนมากแล้ว เมื่อ
พม่าหมดอำนาจจะเลิกการปกครองในอาณาเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา คนไทยก็จับกลุ่มกัน
ปกครองลุ่มน้ำเจ้าพระยาขึ้นเอง ขอมเห็นพม่าว่างมือไปก็ทวนกลับเข้ามาปกครองอีกแต่
คงทำเพียงน้อย ๆ เท่านั้น เพราะขอมเองก็เกรงคนไทยจะลุกขึ้นมาเป็นภัยแก่ตน
จนทุกที ดังปรากฏว่าไทยเพียงแต่ส่งด้วยน้ำแถมขอม แต่ในไม่ช้าพระเจ้าพรหมก็กู้ชื่อธรรมา
หลุดจากแอกขอมได้

การโค่นอำนาจขอมในพุทธศตวรรษที่ ๑๔

เมื่อ พ.ศ. ๓๑๐๐ นั้น แผ่นดินในลุ่มน้ำเจ้าพระยาถึงแม้จะมีชนชาติไทยมา
อยู่มากแต่ก็ยังอยู่ในอำนาจขอม ขอมกำหนดเขตไทยออกเป็น ๒ ส่วน คือทางเหนือ
ตั้งแต่ปากน้ำโพขึ้นไปเรียกว่าอาณาเขตสงคาม ไค้จากนั้นลงมาเรียกว่าอาณาเขตตะไค้
ครั้งขอมเสื่อมกำลังลงในราวปี พ.ศ. ๓๑๗๓-๓๑๘๐ ไทยได้อพยพเข้ามาในอาณาเขตสยาม
มากเข้า ๆ บังเอิญในครั้งนั้นชนชาติไทยเสียอิสรภาพในประเทศจีน คนไทยก็อพยพครอบ
ครัวลงมาทางใต้มาอยู่เมืองบางยาง ซึ่งเป็นหัวเมืองใหญ่ ผู้ครองเมืองมีคหบดีชื่อนพ
มีความคับใจในเรื่องที่ถูกขอมบังคับมานาน แต่ยังไม่มีความกล้าที่จะปลุกตัวเป็นอิสระแต่
อย่างใด ครั้นมีคนอพยพมาอยู่มากเข้าไทยมีกำลังชกพยายามกู้อิสรภาพ บังเอิญมีคน
สำคัญ คือ พ่อขุนบางกลางท่าว เจ้าเมืองบางยาง ร่วมกับ พ่อขุนผาเมือง เจ้าเมือง
เวียงจันทน์ ทั้งแคว้นเมืองไม่ยอมส่งด้วยแก่ขอม แล้วก็ได้ตั้งโซทัยขึ้นเป็นเมืองหน้าด่านของขอม
(ตั้งโซทัยเดิมมีชื่อว่า สยาม แต่ต่อมา สยามกลายเป็นนามประเทศ) และมีเจ้าเมืองซึ่ง
ขอมให้ปกครองอยู่ เมื่อตั้งโซทัยได้แล้ว พ่อขุนผาเมืองขอมยกให้พ่อขุนบางกลางท่าว
เป็นใหญ่ บรรดาภิเษกทรงพระนามว่าพระเจ้าศรีอินทราทิตย์ ปกครองราชอาณา
เขตกตามชื่อเมืองหลวงว่า ราชอาณาจักรสุโขทัย ส่วนชาวต่างประเทศก็ตั้งเคียงทั้ง
ขอมและมอญยังคงเรียกสยามตามเดิม ส่วนจีนเรียกว่า เข็มก๊ก อาณาเขตตะไค้จีนเรียก

หอดยอ^๓ก๊ก ครบจนกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี รวมแผ่นดินเหนือและใต้เข้าด้วยกันจึง
เรียก เดิมหอดยอ^๓ก๊ก และแม่น้ำต่างประเทศจะเรียกว่าสยาม กง^๕นี้ แต่ชาวไทยคงเรียก
ตนเองว่า ไทย ชื่อประเทศก็ไม่ใช้สยาม หากเรียกตามนามราชธานี เช่นกรุงสุโขทัย
หรือกรุงรัตนโกสินทร์ จะกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินก็เรียกว่าพระเจ้ากรุงสุโขทัย พระเจ้า
กรุงศรีอยุธยา เป็นต้น คำว่าสยาม เพิ่งมาใช้ เรียกเป็น ชื่อประเทศตามทางการ ก็นับ
รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และใช้คำว่า "สยาม" ในครั้งนั้นก็เพราะจำเป็นใน
เวลาทำสัญญาทางพระราชไมตรีชื่อประเทศต้องตรงกับที่ใช้ในภาษาฝรั่ง ขณะนั้นชาวยุโรป
เรียกเราว่าไซแอม (Siam)

การตั้งอาณาจักรสุโขทัย

เมื่อพ่อขุนบางกลด^๑ทำว่ำปราบดาภิเษก เป็นกษัตริย์ ครองราชอาณาจักสุโขทัย
เมื่อ พ.ศ. ๑๘๐๐ นั้น ปรากฏว่าอาณาจักรสุโขทัยไม่สู้กว้างใหญ่นัก มีอาณาเขตทาง
เหนือจดแดนหัวมัญญะบุรี ทางทิศใต้จดแดนตะไคว้ ทิศตะวันออกจดแม่น้ำป่าสัก (เมืองภาค
ที่พ่อขุนผาเมืองปกครอง) และทิศตะวันตกจดแม่น้ำบางเท่านั้น มีเมืองใหญ่ ๆ ก็คือกรุง
สุโขทัย ซึ่งเป็นราชธานีและเมืองพระเถิง (ศรีรัตนาลัย หรือ อมรรคโลก) เมืองพระเถิง
นับว่าเป็นเมืองหน้าด่านทางเหนือ นอกจากนั้นยังมีเมืองหน้าด่านอื่น ๆ คือ เมืองตาก
และราชภัรว (กำแพงเพชร) อยู่ทางทิศตะวันตก เมืองสระหลวง (พิศตร) สองแคว
(พิษณุโลก) อยู่ทางทิศตะวันออก และเมืองพระบาง (นครสวรรค์) อยู่ชายอาณา
เขตทางทิศใต้ ระยะทางจากราชธานีจนถึงเมืองหน้าด่านภายใน ๒ วันทุกด้าน นับว่า
อาณาเขตในสมัยนั้นยังแคบอยู่

เมื่อตั้งราชธานีใหม่ ๆ มักต้องรพดกยมนนชัย เพราะฉะนั้นเมืองที่ใกล้เคียง
ที่ไม่เข้าด้วย จึงกล้ามาตีชายอาณาเขต เช่น ขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด (ทางด้านแม่สอด)
ได้มาตีเมืองตาก พระเจ้าศรีธรรมาพิคคยอ^๒ไพร่พลออกไปสู้แต่เสียก็เกือบเป็นอันควาย
หากแต่ว่าโอรสองค์น้อยรัชษา ๓๑ ปีเกิดด้วยกล้าสามารถ ได้รับช้างเข้าชนขุนสามชนและมี

ชัยชนะ ขุนสามชนแตกพ่ายไป พระเจ้าศรีอินทราทิตย์จึงประทานรางวัลแด่พระโอรส
และประทานพระนามว่า พระรามคำแหง ดังนั้นฐานว่าพระนามเดิมคงเป็นรามและต่อท้าย
ชื่อเชื่อว่ารามคำแหง แปลว่า รามผู้ชัยชนะ

พระเจ้าศรีอินทราทิตย์ ปฐมกษัตริย์ราชวงศ์สุโขทัยหรือราชวงศ์พระร่วง

พระนามเดิมของพระเจ้าศรีอินทราทิตย์ว่า พ่อขุนบางกลดงท้าว นั้น พระยา
อหุมางราชชนให้ความเห็น่า คำว่า บาง มีได้แปลว่า แบบบาง คำว่าบางในภาษา
ไทยอาหมแปลว่า รุ่งเรือง ตรงกับคำว่า มัง หรือ มาง ในภาษาไทยใหญ่เทียบได้กับ
คำว่า มัง-มดง (เมล็ดง) ซึ่งแปลว่ารุ่งเรืองเช่นเดียวกัน เช่นพระพุทธรูปที่ชื่อ พระบาง
หมายถึงรุ่งเรือง ดังได้ ส่วนคำว่า กลดงท้าว คงจะหมายถึงกลดงท้าวพญาหรือกลดงท้าว
ก็ได้กระมัง พระนามบางกลดงท้าวก็แสดงพระเกียรติของพระองค์ให้เห็นแล้วว่า เป็นผู้
ที่ใคร ๆ นับถือยกย่องให้เป็นผู้นำในการ โคน อำนาจขอม และ ต่าง พวกนี้ เรียกพระองค์ว่า
พระร่วง (หรือรุ่ง) ดังกับมีผู้เรียกว่า ไรจนราช หรืออรุณราช ดังมีตำนานในพงศาวดาร
เหนือ การที่พระองค์เป็นพระร่วงองค์แรกของถิ่น ๆ ก็พลอยได้พระนามสืบมาในราชวงศ์
ด้วย ประกอบกับการเริ่มก่อร่างสร้างประเทศไทยขึ้นโดยพ่อขุนบางกลดงท้าว ประหนึ่ง
ดวงอาทิตย์เริ่มแผ่แสงขึ้นในเวลารุ่งอรุณ ฉะนั้น เรื่องพระร่วงโค่นอำนาจขอมนี้ ตามที่
กล่าวในพระราชพงศาวดารว่าพระร่วงเป็นกษัตริย์ที่มัญญานุภินหาร แม้แต่พงศาวดาร
มอญและตำนานไทยก็กล่าวถึงพระร่วงสุโขทัยว่ามีอำนาจยิ่งใหญ่ เรื่องพระร่วงที่ปรากฏ
ในพงศาวดารเหนือมี ๒ เรื่อง คือ เรียกว่าพระอรุณกุมาร คือเขาคำว่าร่วงหรือรุ่งซึ่ง
แปลว่า สว่าง ไปผูกเป็นภาษามคธ ว่า อรุณ และเรื่องพระร่วงดังด้วยน้ำ พระร่วงนั้น
จากชาติและบุญมากต่อมาได้เป็นกษัตริย์สุโขทัย จากตำนานเรื่องพระร่วงดังด้วยน้ำนั้น
จะเข้าเข้ากับกษัตริย์ของไทย และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระนิพนธ์
เรื่องนี้ไว้เป็นคำกลอนบทละคร และทรงประทานพระบรมราชาธิบายเกี่ยวกับเรื่องพระร่วง
ดังด้วยน้ำไว้ว่า ตำนานเรื่องพระร่วงเต็มไปด้วยปาฏิหาริย์นั้น หากได้เป็นเรื่องเหลวไหล
หมดนับได้ มีความจริงอันควรจะเชื่อได้

ประวัติเดิมของพ่อขุนบางกลางท่าว เจ้าเมืองบางยางนั้น ตามนัยแห่ง
 ประวัติศาสตร์ มีหลักฐานว่า พระองค์ เป็นเชื้อสาย เจ้านายไทย ครั้ง พระองค์มหาวรรณแห่ง
 ไชยบุรีซึ่งเป็นเจ้าราชที่ไทย องค์ไชยบุรีได้ถ่มทะเลตายกลายเป็นหนองน้ำใหญ่และวงศ์้อง ๆ
 มวงศ์ไชยปราการ ไชยนาถายณ์ พานคำ ได้เคลื่อนที่กระจัดพัดพรากกัน คราวขอदान
 แห่งอาณาจักรไทยสมัยนั้น เชื้อสายพระองค์มหาวรรณได้มาอยู่ที่เมืองบางยางนี้ ในขณะที่
 เชื้อสายพระเจ้าไชยศิริ (โอรสพระเจ้าพรหม) ตั้งมั่นอยู่ที่เมืองไตรคังคและเชื้อสายวงศ์
 ไชยนาถายณ์หรือเชียงราย อยู่กันครปฐมและอุทอง พ่อขุนบางกลางท่าวนับว่าเป็นเจ้าราชที่
 ใหญ่ เห็นเมื่อพระองค์ประกาศอิสรภาพต่ององสุโขทัย จึงได้รับความยินยอมจากน้อง ๆ
 ซึ่งอยู่ทางใต้ลงมา เมื่ออำนาจรอมดอยเลื่อนลงไปทุกทีแล้ว ดินแดนกรุงสุโขทัยจึงแผ่
 ไปกว้างใหญ่ไพศาล โดยมีได้ปรากฏเรื่องราวรบพุ่งกันแต่ประการใด ต่างยอมเข้าอยู่
 เป็นประเทศเดียวกันมีสุโขทัยเป็นราชธานี เช่นเดียวกับเมืองไชยบุรีเป็นนครหลวงของเอนก
 เชียงแสน (อาณาจักรไทย)

รัชกาลพระเจ้าศรีอินทราทิตย์ พระองค์มีมเหสีทรงพระนามว่า นางเสด็จ
 มีราชโอรส ๓ องค์ ธิดา ๒ องค์ แต่โอรสองค์ใหญ่ขึ้นพระชนม์แต่ยังเยาว์ องค์กลาง
 ทรงพระนามว่า บาดเมือง องค์น้อยทรงพระนามว่า รามคำแหง ส่วนธิดา ๒ องค์ไม่
 ปรากฏพระนาม พระราชประวัติตอนนี้ได้หลักฐานจากหลักศิลาจารึกของพระเจ้ารามคำแหง
 อยู่ในข้อความตอนหนึ่งว่า “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ แม่ขุนนางเสด็จ พูลธรรมาเมือง
 กุฬทองทองเคียวหาคน ผู้ชายดำมดใหญ่ต้อง พ่อขุนนางตายจากเมื่อเข็ญเคียดเล็ก”
 พระเจ้าศรีอินทราทิตย์ครองราชสมบัติอยู่ก่อนไม่ปรากฏ แต่เมื่อสวรรคตแล้วราชโอรสองค์
 กลางคือขุนบาดเมืองได้ครองราชสมบัติต่อมา

รัชกาลขุนบาลเมือง พระนามบาลเมืองนั้นเห็นจะมีมาแต่ยังเป็นลูกหลวง พระ
 นามถวายเมื่อราชาภิเษกหาปรากฏไม่ ภาษามอญว่า “ปาดราช” ขุนบาลเมืองได้ทรง
 ตั้งเจ้ารามคำแหงเป็นอุปราชไปครองระแวกซึ่งได้ขนานนามใหม่ว่า ศรีรัตนดิษฐ์ พระ
 องค์ครองราชสมบัติเมื่อได้ไม่ปรากฏ ทราบแต่ว่าพระเจ้าศรีอินทราทิตย์และขุนบาลเมือง
 ทั้ง ๒ องค์ครองราชสมบัติรวม ๒๐ ปี ด้วยขุนบาลเมืองสวรรคตใน พ.ศ. ๑๘๒๐ และ

พระเจ้ารามคำแหงผู้เป็นขุนหาได้สืบต้นตอวงศ์ต่อมาในแผ่นดิน ความตอนนี้นำมาในหลักศิลาจารึกว่า “พ่อขุนรามคำแหงมหาราชผู้สร้างเมืองสุโขทัย” ดังว่าเรอแก่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชผู้สร้างเมืองสุโขทัย” แสดงให้เห็นว่าในรัชกาลขุนหาเมืองนี้ พระเจ้ารามคำแหงผู้เป็นราชชนนีมีความจงรักภักดีและช่วยปราบปรามศัตรูเหมือนใน รัชกาลพระเจ้าศรีธรรมาธิราช บางทีจะได้ขยายอาณาเขตสุโขทัยออกไปอีกบ้าง

บทที่ ๕

การปกครองและวัฒนธรรมในสมัยพระเจ้ารามคำแหงมหาราช

พระเจ้ารามคำแหงผู้สร้างสุโขทัยขึ้นในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๐ นับเป็นกษัตริย์องค์ที่ ๓ ในราชวงศ์พระร่วง ในยุคนั้นกรุงสุโขทัยเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดเพราะพระปรีชาสามารถของพระองค์ พระองค์ทรงประกอบราชการณีนิกคิณสำคัญทั้งในแง่ปกครอง การศึกษา การศาสนา การสงคราม แม้อาณาเขตและการไมตรีกับต่างประเทศ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้รับความร่วมมือเป็นอันดีจากพวกราชบุตรหลานบ้านเมืองสุโขทัยที่นับว่า “สุโขทัย” ดังข้อความในศิลาจารึกพระพนมมาถึงความอุดมสมบูรณ์ของสุโขทัยในรัชกาลนี้ว่า “เมื่อพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดี ในนามป่า ในนามข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจกอบ ในไพร่ผู้ทาง เพื่อนฝูงจกไปค้า ข้าวไปขาย ใครจะใคร่ค้าช้างค้า ใครจะใคร่ค้าเงินค้าทองคำ... ปลูกเลี้ยงฝูงสุกบ้านสุกเมืองนี้ชอบด้วยธรรมทุกคน” ข้อความตอนนี้นำมาแสดงให้เราเห็นสภาพกรุงสุโขทัยได้อย่างดีว่า ราชธานีอันเป็นถิ่นฐานมั่นคงของชาวไทยแห่งแรกนี้ นอกจากบริบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติแล้ว เจ้าผู้ครองยังให้การค้าขายเป็นไปโดยเสรี ไม่เก็บภาษีอากรจากราษฎรทั้งยังเอาพระทัยดีดัดแปลงในทุกส่วนของพลเมืองและให้ความยุติธรรมเสมอหน้ากัน

ความรู้เรื่องของกรุงสุโขทัยในรัชสมัยพระเจ้ารามคำแหงมหาราชนี้ คือ

อาณาเขต พระเจ้ารามคำแหงเป็นพระเจ้าแผ่นดินไทยที่มีอาณาเขตมาก ควรนับว่าเป็นมหาจักรเจ้าองค์หนึ่ง ได้รับพุ่มปราบปรามเมืองที่ใกล้เคียงเข้าไว้ในอำนาจ ขยาย

ราชอาณาจักรได้วิทยกิจวางขวางออกไปถึงที่สุด ในครั้งนั้นบอกอาณาเขตได้ในศิลาจารึก
วัดเจนว

ทิศเหนือ ได้เมืองแพะ เมืองน่าน ตลอดจนเมืองขวา (คือเมืองหลวง
พระบาง)

ทิศตะวันออก ได้เมืองสระทอง ช่องแคว แต่ไปถึงดงแม่น้ำโขง ได้เมือง
เวียงจันทน์ เวียงคำ เป็นที่สุด

ทิศตะวันตก ได้เมืองยซด หัวเมืองมณฑลเป็นเมืองขึ้นจนถึงทางใต้

ทิศใต้ ได้เมืองพระบาง (นครสุวรรณคี) แพะ (สุวรรณบุรี) สุพรรณภูมิ
(อุททอง) ราชบุรี เพชรบุรี นครศรีธรรมราช จนถึงทะเลหน้าอกเป็นอาณาเขต (น้ำ
จะตลอดแหลมมลายู)

การที่ได้อาณาเขตกว้างขวางดังนี้ เสนอขึ้นทูลเกล้าฯ พระองค์นิยมนิพนธ์ราชพงศาวดาร
และรุกรานดินแดนต่าง ๆ ตลอดจนรัชสมัยของพระองค์ และราชกิจก็จะพระวงศ์แต่การรบ
พุ่งจนหาเวลาว่างไม่ได้ ความจริงไม่เป็นดังว่า เมื่อพระองค์ซึ่งเป็นเชลยเข้ามายังไทยครั้ง
ก่อน รุ่งเรืองอำนาจอยู่ทางภาคเหนือ ชาวไทยในแคว้นได้ ๆ ก็พยายามสกัดและข่มไทย
ความช่วยเหลือของพระองค์ด้วย แต่ถึงไหนก็ชนะไม่เป็นราชบริพารอันดีมาของพระองค์
เหยียดยาวไปถึงแหลมมลายู ถ้าหันทางเหนือที่ได้เมือง แพะ น่าน ไปตลอดหลวง
พระบางนั้น เราจะเห็นว่าอาณาจักรตามราชของพระยาเม็กราช (เงินยางเชียงแสน) และ
พระยาจำเมือง (พะเยา) ขึ้นอยู่ ตามประวัติคำกล่าวที่ว่า พระยารามคำแหงเป็น
มิตรไมตรีอันดีกับพระยาเม็กราชและพระยาจำเมือง ฉะนั้นอาณาเขตทางเหนือจด
หลวงพระบางนั้นคงหมายแต่เพียงว่า ทางด้านนี้ตั้งแต่แพะน่านตลอดจนหลวงพระบางจะ
ไม่มีศึกศัตรูมารบกวนได้ เพราะพระองค์ได้พยายามรักษามิตรไมตรีกับเจ้านายไทยทั้ง ๒ นั้น
เป็นอย่างดีในฐานะที่มิทันแตกหักต่อกัน ทั้งจะได้มุ่งหน้าหักล้างพวกมลายูด้วย เมื่อพระยา
เม็กราชเมื่อนำมาทางใต้ถึงทิวเขาอันมีลำพูนและลำปางเป็นเมืองสำคัญ พระเจ้าราม
คำแหงยังได้เสด็จไปพบและช่วยเหลือสร้างเมืองเชียงใหม่ให้เป็นราชธานีของอาณาจักรไทยด้วย

ลักษณะการปกครอง วิธีการปกครองของไทยมีอยู่เป็น ๒ อย่างคือ เมืองทางเหนือปกครองตามประเพณีไทย เมืองทางฝ่ายใต้ปกครองตามประเพณีขอม (ซึ่งถือคติตามแบบชาวอินเดีย) อันที่จริงประเพณีการปกครองของขอมกับของไทยก็เหมือนกันในข้อที่ว่า ถืออำนาจสิทธิ์ของพระเจ้าแผ่นดินเป็นหลักสำคัญ มาติดกันก็แต่ที่พวกขอมถือถักรัศมีชาวอินเดีย ซึ่งสมมุติว่าพระเจ้าแผ่นดินเป็นพระโพธิสัตว์หรือไม่ก็เป็นพระอัครมหาราชแห่งภาคลงมาจากนครของโลกและอาศัยพรหมเป็นเจ้าดำริในการปกครอง เจ้าแผ่นดินจึงปกครองราษฎรคล้ายนายปกครองบ้าน มีการกราบกราน แบ่งชั้นวรรณะ และใช้ราชาศัพท์ พระเจ้าแผ่นดินทรงอำนาจสมบูรณ์แต่เพียงผู้เดียว ตามภาษาอังกฤษเรียกว่า Autocratic government (อัคราธิปไตย) ส่วนวิธีการปกครองของไทยนั้นนับถือพระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุขพระบิดาของประชาชนทั้งหลาย หรือเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Paternal government เป็นวิธีการปกครองที่ถือเอาลักษณะปกครองดังกล่าวเป็นสำคัญ คือ บิดาปกครองครัวเรือนเรียกว่า "พ่อครัว" หลายครัวรวมเป็นบ้านอยู่ในความปกครองของ "พ่อบ้าน" หลายบ้านรวมกันเป็นเมืองมี "พ่อเมือง" ปกครอง หลายเมืองรวมกันเป็นประเทศอยู่ในความปกครองของพระเจ้าแผ่นดินซึ่งโบราณเรียกว่า "พ่อขุน" จะเห็นได้ว่าการปกครองของไทยเป็นอย่างบิดาปกครองบุตร คำแทนสิทธิ์ที่ผูกพันระหว่างประมุขกับพลเมืองก็แต่เพียงต้นเป็นคำไทยแท้ว่า ข้า กู ท่าน เจ้า ไม่มีราชาศัพท์บัญญัติกันเสีย ถูกผูกกับพ่อ ประมุขหามอำนาจราชศักดิ์เป็นประมุขเทพสมมุติอย่างของอินเดียและขอมไม่

๑. กษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงได้ทรงเลือกเอาวิธีการปกครองที่ดีของขอมและไทยมาปรับปรุงใช้ โดยใช้วิธีการของไทยก่อนและค่อยเลือกวิธีการของขอมเพิ่มขึ้นโดยลำดับ ขอนพึงเห็นได้ในศิลาจารึกของพระเจ้ารามาคำแห่งมหาราช ถ้อยคำเป็นภาษาไทยเกือบไม่เหมือนปน พระเจ้าแผ่นดินก็อาจพระองค์เป็นอย่างบิดาของประชาชน เช่นผูกกระดิ่งไว้ที่ประตูพระราชวัง ใครมีทุกข์ร้อนก็ให้ไปต้นกระดิ่งร้องทุกข์ได้ แต่ในศิลาจารึกของพระมหาษัตริย์ราชกาลหลัง ๆ นั้นปรากฏถ้อยคำภาษาขอมและมีพรมากจนเป็นลำดับ

๒. วิธีการปกครองราชอาณาจักรสุโขทัย ถือเอาการบิ้องกันราชอาณาจักรเป็นสำคัญ บรรดาพลเมืองที่เป็นราษฎรก็ต้องเป็นทหารทุกคน เจ้านายและขุนนางที่เป็นบุตร

นายควบคุมผู้คนเป็นทหาร เวลาบ้านเมืองสงบ ต่างก็ทำมาหากินบังคับบัญชาคนอย่าง
พลเรือน เวลาเมื่อศึกกับบังคับบัญชาคนอย่างทหาร พระเจ้าแผ่นดินทรงมีตำแหน่งเป็นจอมทัพ
(จอมพล) และเจ้านายชั้นนางกมัยก็เป็นนายพล นายพัน นายร้อย นายสิบ ตามลำดับ
ชั้น การเกณฑ์ทหารก็กำหนดตามที่ซึ่งที่ เมื่อเกณฑ์เมืองไหน เจ้าเมืองกรมการทั้ง
ราษฎรก็รวมเข้าเป็นทัพยกเข้ามาสมทบที่พระราชวัง เมื่อศึกสงบก็กลับไปทำมาหากินอย่าง
เดิม การฝ่ายพลเรือนจึงเหมือนกับฝ่ายใดให้ทหารช่วยทำ ครั้นดังนี้ต่อมา การศึก
สงครามค่อยห่างไกลและมีการต่าง ๆ ขึ้นเป็นฝ่ายพลเรือนทว่าจนถึงอนันการุทการเจ้าประธาน
การพลเรือนมากจนตามลำดับ

๓. การกำหนดเขตอำนาจปกครองและบังคับบัญชาบ้านเมือง ก็ตั้งเอาท้อง
ที่เป็นหลัก คือกรุงสุโขทัยซึ่งเป็นราชธานีอยู่กลาง หัวเมืองโดยที่อยู่ไกลรายรอบธานีเรียกว่า
หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองที่ทางไกลออกไปเป็นหัวเมืองชั้นนอกหรือเมืองพระยามหานคร
และที่ไกลออกไปกว่าหัวเมืองเป็นชาวต่างชาติ มีกษัตริย์ของตนปกครองอยู่อย่างอิสระ
จะขึ้นต่อสุโขทัยก็แต่ในนามและถวายเครื่องราชบรรณาการทุกปี เรียกว่าเมืองประเทศราช

หัวเมืองชั้นใน มีดังนี้ กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ศรีสุทนต์ย (สุวรรณโลก)
เป็นเมืองมหาอุปราชและมีเมืองรายรอบ คือทุ่งยี่ (พระแท่นศิลาอาสน์) สองแคว (พิษณุ
โลก) สระทอง (พิจิตร) พระบาง (นครสวรรค์) และตาก

หัวเมืองชั้นนอก มีราชบุรี เพชรบุรี ตะนาวศรี แพร่ เพชรบูรณ์และเมือง
ศรีเทพ (ริมหน้าด่านแขวงเพชรบูรณ์)

หัวเมืองประเทศราช มีมะละกา ชะโลร์ เมาะตะมะ หงสาวดี น่าน หลวง
พระบาง เวียงจันทน์ เวียงคำ

ส่วนแพด (สรวิชัย หรือโคตรังค์) ชูทอง (สุพรรณภูมิ) หรือนครไชยศรี
นครศรีธรรมราชเหล่านี้ แม้จะมีกษัตริย์ของตนปกครองอยู่อย่างอิสระ แต่ขึ้นว่าขึ้นอยู่
กับสุโขทัย ร่วมมือในอาณาจักรเดียวกัน เพราะกษัตริย์สุโขทัยสืบมาจากราชวงศ์เจ้า
ใหญ่ คือ สายพระองค์มหาวรรณแห่งไชยบุรีซึ่งเป็นเจ้าราชใหญ่

๔. การปกครองไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์ พระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงเอาพระทัยใส่ในทุกธุระของราษฎร เป็นอันว่า

ก. ได้ทรงแสร้งกระดิ่งไว้ที่ประตูพระราชวัง ผู้ใดมีทุกข์ร้อนข้องการแจ้งให้ทราบก็มาขึ้นกระดิ่งชน และพระองค์ทรงพระเมตตาสดิณความด้วยพระองค์เอง ดังปรากฏในศิลาจารึกว่า “ในปากประตูมีกระดิ่งชนหนึ่งแสร้งไว้นั้น ไพร่ฟ้าหน้าปก กตางบ้าน กตางเมือง มีถ้อยมีความ เจ็บท้อช้อยใจ มันจักกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบไว้ ไปขึ้นกระดิ่งชน ท่านแสร้งไว้ พื่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้อันเรียก เมื่อถามด้วยความแกล้มด้วยชื่อ ไพร่ในเมืองสุโขทัยจึงชม ”

ข. นอกจากนี้ยังโปรดให้มีการอบรมศีลธรรม ได้สร้างพระแท่นมนังคศิลาอาสน์ไว้กลางดงศาต ถึงวันพระก็นิมนต์พระสงฆ์ไปแสดงธรรม นับเป็นการประชุมกลางแจ้ง เวลานี้พระแท่นมนังคศิลาได้ถูกเชิญมาประดิษฐาน ณ พระวิหารยอควัฒระศรีรัตนคำสดาราม

๕. การบัญญัติพระราชกฤษฎีกา พระเจ้ารามคำแหงทรงบัญญัติพระราชกฤษฎีกาชน ๓ บท คือ

ก. ว่าด้วยลักษณะมรดก มีความในศิลาจารึกว่า “ไพร่ฟ้าหน้าใส ถูกเจ้าถูกขุน ผู้ใดแต่ล้มตายหายกว่า เข้ายเรือนพ่อเชอเดือค้ำมีช้างขลุ่ยเมื่อยเขี้ยว ไพร่ฟ้าข้าไทย บ้าหมากบ้าพดู พ่อเชอมนใจแก่ถูกมันดิน ” มีความหมายว่า พลเมืองถูกเจ้าถูกขุนผู้ใดล้มตายจากบรรดาสัตว์ภูยานทรัพย์สิน และ อภิภูยานทรัพย์สิน ของ บรรพบุรุษให้เป็นมรดกตกแก่บุตรของเขาทั้งหมด

ข. ว่าด้วยที่ดิน มีความว่า ใครผู้ใดลงแรง สร้างที่ไร่นาป่าสวน ท่านให้เป็นเจ้าของแกล้มผู้สร้าง

ค. กฎหมายพิจารณาตัดสินว่า ถ้าไพร่ฟ้า ถูกเจ้าถูกขุน ถ้าพิจารณาได้ความสมข้างฝ่ายใดแพ้แล้ว ก็ให้ตัดสินความแก่เขาโดยตรง อย่าให้เขาด้วยข้างฝ่ายใด และอย่าเห็นแก่ผู้มีกำลังดินบนให้เป็นการเคียดชัง

พระเจ้ารามคำแหงยังได้ทรงทำนุบำรุงในด้านอื่น ๆ อีก เช่น

การพาณิชย์กรรม ทรงอุดหนุนประชาชนให้ทำนาค้าขายระหว่างเมืองค่อมเมือง
ประเทศค่อมประเทศ และให้มีการค้าโดยเสรี ไม่ได้เก็บภาษีจังกอบแต่ประการใด “เจ้า
เมืองบ่เอาจกอบในไพร่ผู้ทาง เพื่อนฝูงวักไปค้า ชี้นำไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใคร
จักใคร่ค้าม้าค้า ใครจะใคร่ค้าเงินค้าทองคำ” นอกจากนี้ยังมีข้อความที่ว่า “ถ้ามันบ่ม
ช้าง บ่มม้า บ่มวัว บ่มเงิน บ่มทอง ให้แก่มัน” ท่านองค์เป็นการอุดหนุนการค้าทุกชนิด
ขายตามสมควร ส่วนการค้าขายภายในเมืองหนึ่ง โดยเฉพาะ กลุ่มตลาดประจำซึ่งอยู่
ในย่านชุมชนหนาแน่น แสดงว่าในกรุงสุโขทัยมีตลาดประจำสำหรับประชาชนซื้อขายสินค้ากัน
นอกจากมีตลาดยังมีถิ่นฐานบ้านเรือนใหญ่ขึ้นอีกด้วย ตลาดของกรุงสุโขทัยครั้งนั้นนับ
ได้ว่าใหญ่โตทีเดียว มีธงขายเป็นพวก ๆ นับว่าเป็นระเบียบดี ทั้งให้ความสะดวกแก่ผู้
ซื้อด้วย

การค้าขาย ภายนอก หรือการค้าขายระหว่าง ประเทศค่อมประเทศนั้นแล้ว ก็มีหลักฐานว่า
กรุงสุโขทัยได้มีการค้าขายติดต่อกับจีนและญี่ปุ่นโดยการค้าสำเภา สินค้าของไทย
ที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศโดยมากก็เป็นผลิตภัณฑ์ได้จากถาวรกรรม เช่น ข้าว พริกไทย
น้ำตาล นอกจากนี้ยังมีเกลือสินเธาว์ ตะกั่ว ดีบุก ฝางและงาช้าง ส่วนผลิตภัณฑ์ได้จาก
การอุตสาหกรรมก็จะมีเครื่องสังกะสีโลก ซึ่งพระเจ้ารามคำแหงได้นำช่างชาวจีนมาสอน
ให้ทำขึ้น

การบำรุงพระพุทธศาสนา ใน พ.ศ. ๓๓๐๐ พระเจ้าแผ่นดินองค์นี้ได้ฟื้นฟูพระ
พุทธศาสนาตามลัทธิหินยาน ให้รุ่งเรืองขึ้น ก็คือสืบทอดความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาได้แพร่
หลายเข้ามาในประเทศไทย พระภิกษุไทย นอญ และเขมร มีศรัทธาแก่กล้าพากันเข้าไป
ศึกษาลัทธิหินยานในลังกาต่อไป แล้วบวชแปลงเป็นลังกาองค์ถัดมาตั้งถึงสมณาทิตน
ศรีธรรมราชก่อน พระเจ้ารามคำแหงได้เข้าไปนครศรีธรรมราชแล้วอาราธนาสมเด็จพระ
สมณาทิตน กรุงสุโขทัย แล้วบวชแปลงพระสงฆ์ไทยในประเทศไทยต่อมา เป็นต้นเดิม
ของพระสังฆมณฑลมหานิกายทุกวันนี้ การบำรุงพระศาสนาซึ่งช่วยให้ได้มีการติดต่อกับลังกา
คือพระวงศ์ซึ่งสมณทูตไปยังลังกา สมณทูตไปลังการาวนี้ได้พบพระพุทธซึ่งหังคมาประ-

กิจฐานยังทรงดูไรท์ นอกจากนั้นพระเจ้ารามคำแหงได้ทรงสร้างพระอารามต่าง ๆ และ
พระพุทธรูปมากมาย ทรงท่านำารุงตั้งซึ่งตั้งถ้าวว่า "พอขุนรามคำแหงกระทำไวยาธาน
แก้มหาเถรดังพระราชปราชญ์เรียนจบก็ถูกใคร หลอกกว่าปู่ในเมืองนี้ ทุกคนออกมาแต่เมือง
นครราชสีมา" คราวที่ยกย่องพระภิกษุที่มาจากนครศรีธรรมราชว่า หลอกนักปราชญ์ยัง
กลัวภิกษุผู้ไรท์นั้นเป็นความจริง เพราะทางนครศรีธรรมราชและเมืองทั้งหลายในภักษ
ไค่นั้น มีความเจริญมากจนภาคเหนือทุกประการ โดยที่ภักษไค์ได้รับอารยธรรมมาถึง
สองทางคือ อารยธรรมในทางทิศใต้จากทางใต้เข้ามาสู่
ทางเหนือ และอารยธรรมในทางพระพุทธรูปศาสนาแล้วจากนครปฐมลงไปทางใต้ ในเมือง
เวลานั้นพระพุทธรูปศาสนาไค์ได้ไปทางภาคใต้ก่อนทางภาคเหนือ นับตั้งพันปีจึงไม่เป็นการ
ที่ภักษนครศรีธรรมราชจะรู้หลอกนักปราชญ์ดีกว่าภักษทางใต้ ไค์

พระเจ้ารามคำแหงทรงรักชวนให้ประชาชนประกอบการกุศล ให้รักษาศีล ทำ
บุญให้ทานและทั้งธรรมเทศนา ได้ทรงสร้างพระแท่นมณฑลคือไว้ที่กลางดงตาลแห่งหนึ่ง
ถึงวันไหนวันพระ ให้พระสงฆ์ขึ้นนั่งแสดงธรรมเทศนา ถ้าเป็นวันธรรมศาลาได้ตั้งขึ้นระทับ
ว่าราชการบ้านเมืองเอง และได้โปรดให้ยุตพระบรมราชทูตศรีรัตนวงษ์ขึ้น คกกแต่งสถานที่
ใหม่แล้วกลับนั่งลงใหม่ก่อโดยเจดีย์บรรจุ

การประดิษฐ์ตัวอักษร นอกจากพระบรมราชามาตรในกรณีกิจสำคัญ ๆ
ดังกล่าวแล้วยังทรงเป็นนักปราชญ์ ทรงคิดประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นใน พ.ศ. ๑๘๒๖ โดย
คิดแปลงอักษรขอมขึ้นใช้แทนอักษรไทยเดิมซึ่งพวกไทยได้แบบอย่างจากมอญ (ใช้หลัก
ตามอย่างอักษรขอมขึ้นซึ่งเป็นอักษรที่ใช้ในประเทศอินเดียฝ่ายใต้ในสมัยโบราณ) แต่
พระองค์ทรงแก้รูปอักษรให้เขียนได้เร็วกว่าและให้มีสระมากพอสำหรับคำไทย สระและ
พยัญชนะเขียนอยู่ในบรรทัดเดียวกันซึ่งตรงกับวิธีเขียนแบบยุโรป และมีวรรณยุกต์เพียง
๓ รูปคือเอก กับ ภากะบาด คือมาภายหลังมีแก่ไร้สระไว้ตามแบบขอม เช่นเขาไว้
ข้างหน้าพยัญชนะบ้าง ข้างหลังบ้าง ข้างบนบ้าง ข้างใต้บ้าง อย่างที่ไร้กันทุกวันนี้ และ
เมื่อพระองค์ได้ประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นใช้แล้ว บ้านเมืองเกิดเคืองเสนาทนายไทยก็ได้รับ
ไปไร้ด้วย พระองค์ยังได้ไร้ตัวอักษรขึ้นต้นตั้งถ้องบนแท่นคือ มีข้อความถ้าวถึงพระราช

พ่อค้าได้ไปมาระหว่างเมืองมะละแหม่งและไทยทางด่านแม่สอด ชนในหนังสือราชราชมีเรื่อง
ว่า มะละโก พ่อเมืองเมืองมะละแหม่งคบค้ามาค้าขายที่สุโขทัย ทั้งยังคุ้นเคยมากพอเป็นคัว
แทนไปค้าขายพระของเมืองมอญด้วย ครั้นหนึ่งพระเจ้ารามคำแหงก็หาเอาผิดไม่ ถัด
ทรงอุปการะช่วยเหลือ จนมะละโกได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินมอญ ทรงพระนามพระเจ้าฟ้ารั่ว
เจริญสัมพันธ์ไมตรีอันดีกับประเทศไทยตลอดรัชกาลพระเจ้ารามคำแหง นับว่าพระองค์
ไม่ก่อศัตรูให้เกิดบนทางด่านนี้เลย ทางฝ่ายพระยาเมธราชและพระยาจำเมือง ซึ่งอยู่ทาง
เหนือกรุงสุโขทัยไปนั้น พระเจ้ารามคำแหงได้ทรงผูกไมตรีตลอดมา เนื่องจากพระองค์
มีศัตรูที่น่าวางคอกพวกรชน ซึ่งอิทธิพลยังไม่ดับสิ้นไปจากบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา
เท่าใดนัก นับเป็นพระปรีชาญาณฉลาดของพระองค์ที่ไม่ก่อให้เกิดศัตรูขึ้นทั้ง ๒ ด้านพร้อมๆ
กัน ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าอาณาเขตประเทศไทยในรัชสมัยของพระองค์จะแผ่ไปไกลถึงกว้าง
ขวางทุก ๆ ทิศ แต่ทางเหนือยังไม่แผ่ไปไกลถึงสุโขทัยเท่าใดเลย

พระเจ้ารามคำแหงครองราชสมบัติได้ ๕๐ ปี ก็สวรรคตในปี พ.ศ. ๑๘๖๐
พระองค์เป็นกษัตริย์ไทยที่ครองราชสมบัติมานานและ ทำคุณไว้แก่ประเทศเป็น ชนเอกประการ
ด้วยความเป็นนักรบที่เข้มแข็ง เป็นนักการเมืองที่ฉลาด เป็นนักการเมื่องที่สามารถ และ
เป็นนักปราชญ์และนักศึกษาก่อนการขึ้นเถลิง ๒๕๐๐ ปี ในการพระพุทธศาสนาอย่างเคร่ง
ครัด อันกับสมัยญา "มหाराช" ที่ปวงชนชาวไทยถวายไฉน

บทที่ ๖

ความเจริญในสมัยพระมหาธรรมราชาธิไทย

เหตุการณ์ก่อนรัชสมัยพระเจ้าลิไทย เมื่อพระเจ้ารามคำแหงมหาราช
สวรรคตแล้ว พระเจ้าเดอไทยผู้เป็นพระราชโอรสก็ได้ครองราชสมบัติต่อมา นับเป็น
กษัตริย์องค์ที่ ๕ ในราชวงศ์พระร่วง เมื่อได้มีการสถาปนาแผ่นดินใหม่ พระเจ้าแผ่นดิน
เมืองมอญพระเจ้ามอญผู้ขึ้นครองราชวงศ์พระเจ้าฟ้ารั่ว (มะละโก) ได้เริ่มใจคิดกระทำ

กระเบื้องถึงกับมารุกรานชายเขตแดนไทย ถ้าแม้พระเจ้ารามคำแหงมหาราชยังทรงพระ
 ชนม์ชีพอยู่ มอญจะหมดความยำเกรงเช่นนั้นหาได้ไม่ ปรากฏว่าพระเจ้าเอกไทยได้ส่งทัพ
 ไปปราบมอญ แต่ไม่สำเร็จ เป็นสาเหตุให้บรรดาหัวเมืองขึ้นของกรุงสุโขทัย เช่น น่าน
 หาดวงพระบาง เวียงจันทน์ เวียงคำ และนครศรีธรรมราชพากันเสื่อมความนิยมในองค์
 พระเจ้าเอกไทย และต่างก็ขอหาโอกาสตั้งตนเป็นอิสระอยู่เดิม ส่วนหัวเมืองขึ้นนอก
 ขึ้นในยังคงเป็นปกติอยู่ สำหรับตะนาวศรี นั้นได้กลับมาเป็นของไทยดังเดิมอีกครั้ง
 หนึ่งโดยแผ่นดินพระเจ้าเอกไทย โดยเหตุที่พระเจ้าอู่ทองแห่งแคว้นสุพรรณภูมิไปค้าเอา
 กลับคืนมาได้ แด่นมาพระเจ้าอู่ทองก็มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่นิยมทั่วหัวเมืองฝ่ายใต้ และ
 ในที่สุดพระเจ้าอู่ทองก็ได้ประกาศอิสรภาพ ตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแข่งคู่กับกรุง
 สุโขทัย

สิ่งสำคัญในรัชกาลพระเจ้าเอกไทยก็คือพระองค์โปรดให้สร้างซากังราว (กำแพง
 เพชรฝั่งตะวันออก) และสถาปนาให้เป็นเมืองลูกหลวงคู่กันกับศรีสัตนาคนหุต พระเจ้าเอกไทย
 (หรือพระเจ้าอู่ทองชัยเชษฐ) ครองราชสมบัติอยู่ ๓๖ ปีก็เสด็จสวรรคต พระราชโอรส ๒
 องค์คือครองซากังราว และ ศรีสัตนาคนหุตได้ แยกแย่งชิงอำนาจกัน ตั้งแต่พระองค์ยังทรงประสูต
 หนัก พระราชโอรสองค์น้อยผู้ครองเมืองซากังราวทราบความก่อนได้รับชนไปยึดเมือง
 สุโขทัย พระราชโอรสองค์ใหญ่ที่ครองศรีสัตนาคนหุตทราบเรื่องก็รีบยกทัพขึ้นมาช่วย เกิดรบ
 พุ่งกัน ชิงกักได้ชัยชนะแต่จวนครั้นพระราชสมบัติในปี พ.ศ. ๑๘๘๘ ทรงพระนามว่า พระเจ้า
 ศรีสุริยพงศ์รามมหาราชมฤคราชาธิราช แต่โดยมากมักเรียกกันว่า พระเจ้าลัทธิไทยหรือ
 พระมหาธรรมราชาที่ ๑

รัชกาลพระเจ้าลัทธิไทย

พระเจ้าลัทธิไทยเป็นกษัตริย์องค์ที่ ๕ ในราชวงศ์พระร่วง เรายกย่องกันว่าพระมหากษัตริย์
 พระองค์นี้เป็นนักปราชญ์โดยแท้ ในศิลาจารึกพรรณนาพระคุณของพระมหาธรรมราชา

พระองค์ผู้พิสดารมาก พระองค์ทรงศึกษาในด้านพระเลขาวิชาดังตา ทรงรอบรู้พระไตรปิฎกอย่างแตกฉาน ทั้งทรงสนพระทัยในวิชาอักษรศาสตร์ ไสยศาสตร์ และโหราศาสตร์ วิชาจะกอดจะยกจะดบมีเดือนมีได้เกิดอันฉลาด (ที่พงศาวดารเห็นชื่อว่าพระร่วงอุปคักราช) และพระองค์เป็นอัครศาสนูปถัมภกในพระพุทธศาสนา แม้ศาสนาพราหมณ์ก็ได้รับการทะนุบำรุงไม่น้อยเหมือนกัน รัชสมัยของพระองค์เป็นสมัยที่กรุงสุโขทัยเฟื่องฟูขึ้นอีกวาระหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านศิลปวิทยาการ ศาสนาและความเจริญต่างๆ เราอาจคาดคะเนความรุ่งเรืองของบ้านเมืองในครั้งกระนั้นได้อย่างคงามที่เดาได้ เป็นสมัยที่ความสงบครอบคลุมทั่วราชอาณาจักรสุโขทัย ทั้งนี้เพราะองค์พระมหากษัตริย์เป็นผู้ฝักใฝ่ในทางธรรมและศิลปวิทยา ยิ่งกว่าที่จะฝักใฝ่ในทางแม่พระเดชาภาพ พระราชกิจที่พระองค์ได้ทรงกระทำคือ

๑. การบำรุงศาสนา พระองค์ทรงทะนุบำรุงทั้งศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ ในฝ่ายศาสนาพราหมณ์พระองค์ทรงโปรดให้หล่อเทวรูป และสร้างเทวาลัย กล่าวกันว่า รูปพระอิศวรและพระนารายณ์องค์ใหญ่สมัยสุโขทัยก็คงสร้างในรัชกาลนี้ พระองค์ยังได้จัดระเบียบวัดพราหมณ์อันเป็นเค้าโครงของพิพิธวาศน์มาลี (คงตรงกับพิพิธปด้อยที่กล่าวในหนังสือนางนพมาศว่ามีที่กรุงสุโขทัย) โดยมีพระราชประสงค์จะประดับพุทธศาสนากับศาสนาพราหมณ์ให้เข้าด้วยกัน คิดที่ว่าเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ได้ช่วยรักษาพระพุทธศาสนาขึ้นมาก็เห็นจะเริ่มคงแต่สมัยนั้นเป็นต้นมา เช่นในเรื่องมหาเวศดินตรชาดก

ในฝ่ายพุทธศาสนา พระองค์ได้วางระเบียบตั้งสมณทวยศตามแบบดังกล่าวไว้ คือแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย ความว่าดีเป็นฝ่ายหนึ่ง อริยวาดีฝ่ายหนึ่ง พระตั้งฝ่ายความว่าดี (อยู่ในเมือง) นั้นเล่าเรียนพุทธวจนะ (คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า) แล้วนำไปสั่งสอนประชาชน นับเป็นฝ่ายคันธุระคือฝ่ายสอนเรียน ส่วนตั้งฝ่ายอริยวาดี (พวกที่ท่องเที่ยวไปในป่า) นั้นเรียนทางสมถวิปัสสนา (เข้าฌาน) นับเป็นฝ่ายวิปัสสนาธุระหรือฝ่ายปฏิบัติ คือท่องเที่ยวออกท่องไปและอบรมจิตใจให้ผ่องใส นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงบำรุงการเรียนพระไตรปิฎก ทรงอนุญาตให้ใช้ราชมณเฑียรของพระองค์เป็นที่ให้พระภิกษุสามเณรเล่าเรียน และให้พราหมณ์เรียนศิลปศาสตร์ในบริเวณนั้นด้วย (ดูเป็นการตั้งโรงเรียนขึ้นครั้งแรก

ประเพณีที่ให้พระเรียนพระปริยัติธรรมในพระมหาปราสาทอย่างนี้ ในรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ก็) พระองค์ได้ทรงตั้งสอนศีลธรรมแก่ประชาชนอีกด้วย ยิ่งกว่านั้นพระองค์ได้ทรงอุปถัมภ์บำรุงพุทธศาสนาด้วยการสร้างเจดีย์วิหารและสิ่งฆาต อันการสร้างพระพุทธรูปก็เป็นอันชุกชุมมาก พระพุทธรูปงาม ๆ ของสมัยสุโขทัยสร้างในรัชกาลสมเด็จพระนันทบุรีศรีสุริเยนทร์ พระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ พระศรีศาสดา พระศรีศาสดายมุนี พระทศพลญาณ และพระสุทนต์ (พระพุทธชินราชนั้นเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง เป็นที่เคารพสักการะของชาวไทยเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าองค์ที่ ๓) ควรศึกษาประวัติในการสร้างพระพุทธรูปของกัน)

ดังคำขวัญอีกประการหนึ่งก็คือ การที่พระองค์ออกทรงผนวช ประมาณ พ.ศ. ๒๓๐๕ เมื่อพระองค์เสวยราชสมบัติได้ ๔ ปี พระองค์ได้นิมนต์พระมหาสงฆ์ ดังฆราวาสเมืองต่างมาเป็นอุปัชฌาย์ ดังฆราวาสพระองค์หนึ่งให้อาราธนาให้มาแต่ต่างมาอยู่ที่วัดมะม่วงในกรุงสุโขทัย การแต่งตั้งออกผนวชเช่นนี้เป็นแบบให้ผู้ที่ไทยนิยมการบวชสืบมาเป็นต้นประเพณีของการบวชชั่วคราว อันได้เกิดอภีศกรรย์แผ่นดินไหว ในครั้งทรงผนวชถึง ๒ ครั้ง ชาวสุโขทัยคงเห็นว่าพระองค์มีพระบรมมหาราชวังได้จารึกข้อความเฉลิมพระเกียรติลงบนแผ่นศิลาจารึก เป็นภาษาไทย ภาษาเขมร และภาษามอญ ๓ หลักด้วยกัน พระองค์จะทรงผนวชอยู่ช้านานเท่าใดไม่ปรากฏ หนังสือจารึกกล่าวแต่ว่า เสนาอำมาตย์การกราบทูลถึงวอนเชิญเชิญเสด็จจึงฉวยฉวยออกมีราชกิจใหม่ ถวายพระนามว่า พระเจ้าศรีมหาธรรมิกราชาธิราช แล้วพระมหาสงฆ์ดังฆราวาสถวายพระนามเพิ่มเติมขึ้นอีกว่า พระเจ้าศรีธรรมพรหมนริศสุริยโศคิมาธรรมิกราชาธิราช นอกจากนั้นพระองค์ให้ราชบุรุษไปรับพระบรมราชคฤมาจากลังกาที่ปี ใน พ.ศ. ๒๓๐๐ พระมหาธรรมราชาธิราชได้บรรจุพระบรมธาตุที่เมืองนครชุม (เมืองเก่าอยู่หลังเมืองกำแพงเพชรเดี๋ยวนี้) และสร้างพระมหาธาตุขึ้นไว้

การทำนุบำรุงศาสนาและการที่พระองค์มีไมในทางธรรมเช่นนี้ดังทำให้พระเจ้าไทยได้รับถวายพระนามอีกอย่างหนึ่งว่า "พระศรีธรรมไตรปิฎก"

๒. การบำรุงศิลปวิทยา

เราขอรับประกันว่าหนังสือเรื่องไตรภูมิภูมิกถาเป็นหนังสือที่เก่าแก่ที่สุด นอกไปจากศิลาจารึกของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช เรื่องไตรภูมิภูมิกถาเป็นเรื่องราวของพระเจดีย์ไทยทรงนิพนธ์ขึ้นเป็นเรื่องราวกล่าวถึงนรกภูมิ มนุษย์ภูมิ และเทวภูมิ เนื้อเรื่องมีข้อความเป็นคำดังเช่นแต่ดั่งบาปบุญคุณโทษให้เห็น ให้คนละบาป บาปบุญคุณ และโดยเหตุที่หนังสือเรื่องนี้เป็นพระราชนิพนธ์ของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์พระร่วง จึงมีชื่อเรียกกันเป็นสามัญว่าไตรภูมิพระร่วงอันเป็นพระยานเขียนให้เห็นความเอาพระทัยใส่ในด้านวิทยาการของพระเจดีย์ไทย นอกจากหนังสือเรื่องไตรภูมิพระร่วงแล้วยังมีหลักศิลาจารึกอีกหลายหลัก มีข้อความสรรเสริญคุณวิเศษของพระเจดีย์ไทยว่าสามารถทำปฏิทินและถอดคดวัน เดือน ปี ดังในพงศาวดารเห็นกล่าวถึงว่าพระร่วงองค์ที่ราชศิลาจารึกในสมัยพระเจดีย์ไทยนั้นก็สรุปความพระร่วงองค์ที่ดั่งของสระเปลี่ยนไปจากตัวอักษรในศิลาจารึกในสมัยพระเจดีย์รามคำแหงมหาราช เพื่อให้อ่านและเขียนสะดวกขึ้น ภาษาเพราะพระชนกกว่าเดิม

๓. การสร้างถาวรวัตถุ

ได้ทรงสร้างปราสาทราชมนเฑียรลือชื่อก็อปูน และจัดให้พระสงฆ์เขียนพระไตรปิฎกในบริเวณปราสาท (ในหนังสือนางนพมาศ บอกชื่อปราสาทราชมนเฑียรกรุงสุโขทัยว่า ชื่อพระที่นั่งอนันตราภิเษก พระที่นั่งอติเรกภิรมย์ พระที่นั่งอัครราชศักดิ์ พระที่นั่งชัยชุมพล พระที่นั่งชลพิมาน พระที่นั่งพิศาลเดาวรดี พระปรศัรคณนาริ พระปรศัรชวปศัร ชื่อเหล่านี้ถ้าจริงคงเป็นในครั้งนั้น และนางนพมาศนั้นก็คงเป็นต้นนามของสมเด็จพระร่วงมหาราชมราชาติไทยพระองค์นั่นเอง)

๔. การทำนุบำรุงบ้านเมือง

พระองค์ได้ทรงทำนุบำรุงการคมนาคม เพื่อให้การค้าขายเจริญทั้งภายในและภายนอกประเทศ โปรดให้ขุดคลองและทำถนนสายยาวตั้งแต่ศรีธรรมดาลัยมาสู่สุโขทัยถึงกำแพงเพชร เวลานั้นยังเป็นแนวอยู่ เรียกว่าถนนพระร่วง นอกจากนั้นได้โปรดให้สร้างเมืองสองแคว (พิษณุโลก) เป็นเมืองลูกหลวงอีกแห่งหนึ่ง และทรงบูรณะนครชุม (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแต่ครั้งยังดำรงพระเกียรติยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรและทรงพระราชนิพนธ์เรื่องเมืองเหล่านี้อยู่ ในเรื่องเขื่อนเมืองพระร่วงมีข้อความพิสดาร) ในรัชกาลอนันตภูมิจะไม่

ได้แผ่อาณาเขตเช่นเดียวกับพระเจ้ารามคำแหงมหาราช แต่ที่ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้
 ดมบูรณ์ นักประวัติศาสตร์ชาวต่างประเทศ เปรียบดั่งราชวงศ์ของคองคั้ง มักถวาย
 พระนามว่า "มรุกขนคิ" ราชวงศ์ได้รับความร่มเย็นเป็นสุข ชาวสุโขทัยจึงรักและนับถือ
 พระองค์เช่นเดียวกับพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ถึงกับขนานหลังได้เอวาช้างเผือกและ
 พระรูปขึ้นไว้บูชาในเทวาลัยกันทั้ง ๒ พระองค์ เรียกกันว่าพระร่วงพระดิษย์ ค่อยมา
 ดมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ไปพบรูปนันทะเมืองศรีสัตนาทย์ ซึ่งเวลานั้นรวมกับเมืองระยอง
 เป็นสุวรรณโลกแล้ว จึงโปรดให้เชิญมาไว้ที่เมืองพิษณุโลกใน พ.ศ. ๒๓๐๘ แต่ชาว
 สุวรรณโลกก็ได้ทำรูปพระร่วงพระดิษย์ขึ้นใหม่เพื่อเอาไว้บูชา

๕. ไม่ตรงกับกรุงศรีอยุธยา รอยช่นกล่าวตั้งแต่เมื่อครั้งพระเจ้าดไทยกับ
 พระอนุชาวิภาตด้วยแย่งราชสมบัติกันนั้น พระเจ้าอู่ทองซึ่งกำลังสร้างอาณาจักรอยู่ ณ แคว้น
 ทางใต้ใกล้โอภาสมายึดเมืองชัยนาท เมื่อพระเจ้าดไทยขึ้นครองราชสมบัติแล้วได้ขอ
 เมืองนั้นคืนแต่โดยดี พระเจ้าอู่ทองก็ยกให้และเป็นไมตรีต่อกันหลายปี การที่พระเจ้าอู่ทอง
 ยอมคืนให้โดยสันติวิธีนั้นฐานว่า เนื่องด้วยต้องการแลกเปลี่ยนกับอิสรภาพและพระเจ้า
 อู่ทองเองคงเกรงฝีมือในการรบพุ่งของพระเจ้าดไทยอยู่บ้าง จะเห็นได้ครั้งเมื่อเกิดศึกชิง
 ราชย์กับอนุชา ครั้นถึง พ.ศ. ๒๓๓๒ พระเจ้าอู่ทองสวรรคต ขุนหลวงพะงั่วหรือพระบรม
 ราชาราชที่ ๓ เมื่อได้ราชสมบัติต่อมานั้นได้ละไมตรีกับสุโขทัยและยกไปตั้งสุโขทัยใน พ.ศ.
 ๒๓๐๕ และ พ.ศ. ๒๓๓๘ ทั้ง ๒ ครั้งนี้ พระเจ้าดไทยทรงต้านทานอย่างแข็งแรง ฝ่าย
 กรุงศรีอยุธยาทำอะไรไม่ได้ ช่นเป็นพระยานยันยให้เห็นความรักสันติของพระเจ้าดไทย
 ยิ่งขึ้น โดยแสดงให้เห็นว่าพระองค์มิได้อ่อนแอในเชิงรบพุ่งเลย แต่การที่พระองค์ไม่
 คิดทำศึกสงครามขยายอาณาเขตบ้างนั้นก็เพราะพระองค์รักความสงบมากกว่า

กรุงสุโขทัยสืบอิสรภาพ ภายหลังครั้งที่กรุงสุโขทัยต่อจากพระเจ้าดไทย
 คือพระเจ้าดไทยราชโอรส เรียกพระนามตามตำนานโยนก แต่ในหนังสือพระราชนิพนธ์
 คำจารึก เรียกพระนามว่าพระมหาธรรมราชาเมืองพิษณุโลก (พระมหาธรรมราชาที่ ๒)
 ในรัชกาลนี้พระบรมราชาราชที่ ๓ แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ตั้งยกทัพมาตั้งสุโขทัยอีกครั้งใน
 พ.ศ. ๒๓๒๓ ก็ดำมารบกันได้ สุโขทัยยังคงเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยาจนมาในปี

เป็นเวลา ๓๒๒ ปีที่อาณาจักรสุโขทัย ในระยะที่ตกเป็นเมืองขึ้นสุโขทัยถูกแบ่งเป็น ๒
 อาณาเขต คือเขตด้านข้าง มีเมืองกำแพงเพชรเป็นเมืองสำคัญ เจ้าทางกรุงศรีอยุธยาปก
 ครองอยู่ ส่วนเขตทางด้านหน้ามีพระเจ้าแผ่นดินสุโขทัยปกครองอยู่จึงขยายราชธานี
 มาที่พิษณุโลก ภายหลังสุโขทัยปกครองต่อมาจนถึงสมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๕ ถิ่น
 ราชวงศ์ ใน พ.ศ. ๒๑๒๐ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (เจ้าสามพระยา) ทรงรวม
 สุโขทัยเข้าเป็นอาณาเขตเดียวกับกรุงศรีอยุธยา และตั้งพระราเมศวรราชโอรสไปครอง
 พิษณุโลก

คำถาม

๑. อาณาจักรแรกของไทยสมัยที่อพยพเข้ามาอยู่ในแหลมทองนี้ บางท่านก็
 กล่าวว่าคืออาณาจักรสุโขทัย แต่บางท่านก็แย้งว่าคืออาณาจักรดงนาไทย ท่านเองมี
 ความเห็นอย่างไรในเรื่องนี้

๒. อาณาจักรน่านเจ้าอยู่ที่ไหน ใครเป็นผู้สถาปนาขึ้น มีอารยธรรมมากน้อย
 เพียงใด และอาณาจักรน่านเจ้าเสื่อมโทรมสูญไปด้วยเหตุอันใด

๓. จงกล่าวถึงงานสำคัญ ๆ ของพระเจ้ารามคำแหงซึ่งมีหลักฐานปรากฏใน
 ศิลาจารึกของพระองค์มาดก & เรือง

๔. จงเปรียบเทียบ ความเจริญ ของ อาณาจักรสุโขทัย ใน รัชสมัย พระเจ้าราม
 คำแหงกับพระมหาธรรมราชาธิไทย

๕. นักประวัติศาสตร์บางท่านกล่าวว่า เป็นการสมควรที่จะถวายพระนามพระ
 มหาธรรมราชาธิไทยว่า มหาราชา เดิมชื่อกับพระเจ้ารามคำแหงอีกพระองค์หนึ่ง ท่านจะ
 เห็นด้วยหรือไม่ประการใด

๖. ถ้าท่านจะสร้างพระบรมรูปกษัตริย์ราชวงศ์สุโขทัยสักพระองค์หนึ่ง ท่าน
 เห็นสมควรจะสร้างกษัตริย์พระองค์ใด จงให้เหตุผล

๗. พระพุทธศาสนาได้รับการทำนุบำรุงอย่างไรในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

จงอธิบาย

๘. จงหาหลักฐานมาอ้างอิงว่าพระมหาธรรมราชาธิไทยนั้นนอกจากทรงเป็นนักปราชญ์แล้วยังทรงเป็นนักรบด้วย แต่หากการที่พระองค์มีได้แก่พระเชษฐาภาพให้เป็นที่ประจักษ์ในรัชสมัยของพระองค์นั้นก็เพราะพระองค์เป็น "กษัตริย์ผู้รักสันติ" มากกว่า

๙. เหตุใดประเทศไทยเราจึงมีชื่อ ๒ ชื่อว่า "ไทย" และ "สยาม" ท่านมีความเห็นว่าจะควรจะใช้คำใดจึงจะเหมาะสมกว่ากัน จงแสดงเหตุผล

วันกำหนดส่ง

14 เม.ย. 2504

25 พ.ค. 2504

30 มิ.ย. 2504

1-10 ก.ค. 2504

26 ส.ค. 2504

2-10 ส.ค. 2504

24.9.2504

2.10.2504

10.10.2504

เลขเรียกหนังสือ 900
Call No. ๑

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ
ชื่อผู้แต่ง Author ๑๖๖๓

๑๐๐

๑.

(๑.๒) ๑.๒.๑

1749

